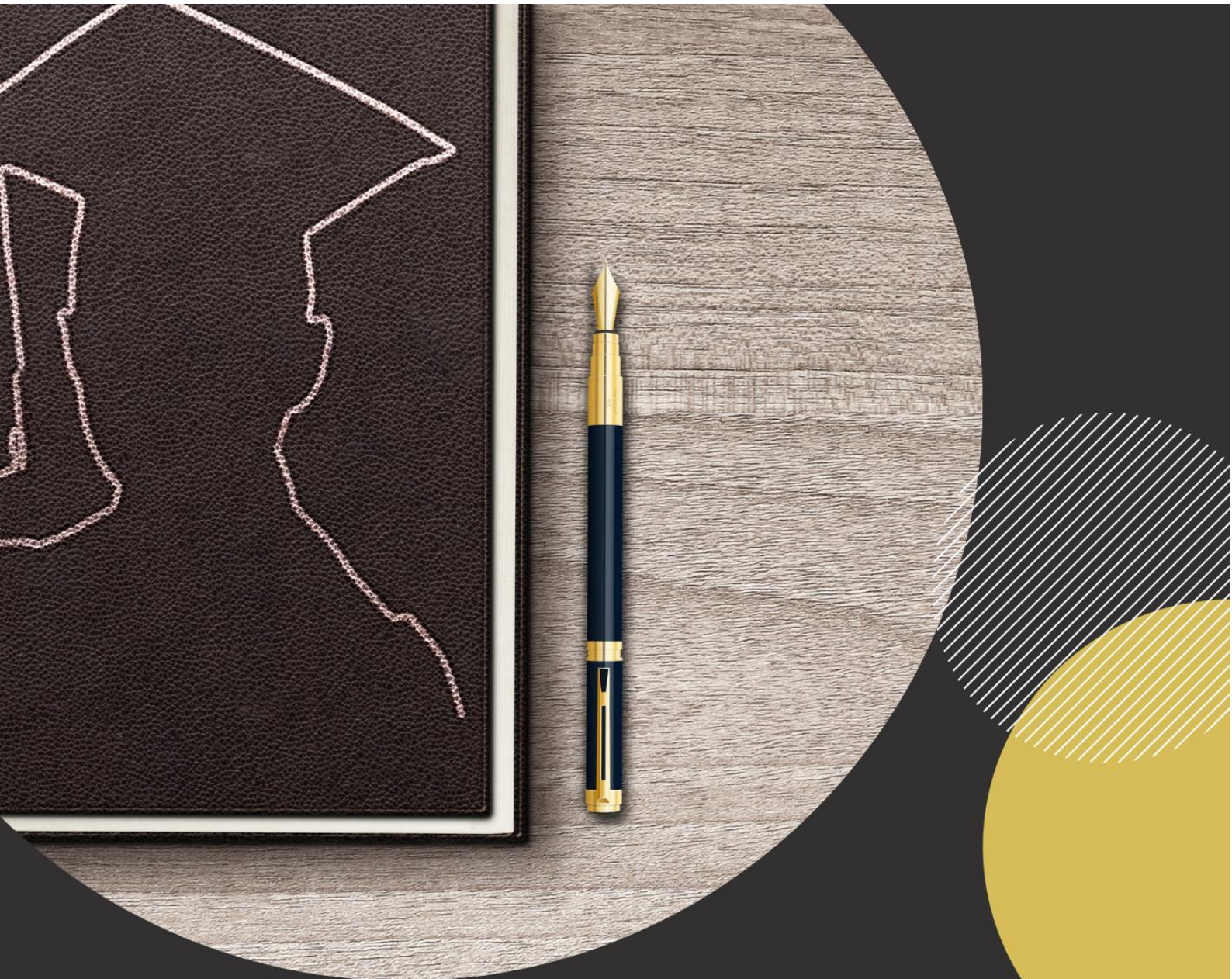

PODNIKANIE NEPLNOLETÝCH: SLOVENSKO VS. ZAHRANIČIE

Bratislava 2021

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky fond regionálneho rozvoja
OP Integrovaná infraštruktúra 2014 – 2020

MINISTERSTVO
DOPRAVY A VÝSTAVBY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

MINISTERSTVO
HOSPODÁRSTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Vydavateľ: Slovak Business Agency

© SBA, Bratislava, 2021

Všetky práva vyhradené.

Údaje, ktoré sú obsahom tejto publikácie, je možné použiť len s uvedením zdroja.

Neprešlo jazykovou úpravou.

Obsah

Zoznam grafov a tabuliek.....	4
Zoznam skratiek.....	5
1 Súčasný stav podnikania mladých na Slovensku	6
1.1 Súčasný právny stav na Slovensku	6
1.2 Ochota mladých ľudí podnikat'	7
2 Zahraničné skúsenosti s podnikaním nepľnoletých	11
2.1 Česká republika	11
2.2 Dánsko	12
2.3 Spojené kráľovstvo	12
2.4 Poľsko.....	13
2.5 Švédsko.....	14
2.6 Estónsko.....	14
2.7 Nemecko	14
2.8 Švajčiarsko.....	15
2.9 Holandsko	15
3 Návrhy riešení na Slovensku.....	16
3.1 Priznanie plnej spôsobilosti na právne úkony bez nutnosti súhlasu súdu	17
3.2 Priznanie spôsobilosti súdom	18
Záver.....	20
Použitá literatúra.....	22

Zoznam grafov

Graf 1	Vývoj početnosti fyzických osôb – podnikateľov vo veku do 24 rokov v SR	8
Graf 2	Vývoj početnosti fyzických osôb – podnikateľov vo veku do 24 rokov podľa právnych foriem.....	9
Graf 3	Odvetvová štruktúra fyzických osôb – podnikateľov vo veku do 24 rokov a fyzických osôb – podnikateľov spolu.....	9
Graf 4	Vývoj počtu živnostníkov vo veku menej ako 18 rokov v ČR.....	12

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1	Počet živnostníkov (nové živnosti) vo veku 18 rokov.....	8
Tabuľka 2	Počiatočná podnikateľská aktivita (TEA) vo vekových kategóriách v medzinárodnom porovnaní v roku 2018, podľa prieskumu GEM	10

Zoznam skratiek

ČR	-	Česká republika
GEM	-	Global Entrepreneurship Monitor
MPO	-	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPK	-	Medzirezortné pripomienkové konanie
SBA	-	Slovak Business Agency
ŠÚ SR	-	Štatistický úrad Slovenskej republiky
ZMPS	-	Združenie mladých podnikateľov Slovenska

1 Súčasný stav podnikania mladých na Slovensku

Pre každú krajinu je prínosom, ak sa mladí ľudia rozhodnú podnikat'. Zo sveta sú známe prípady podnikateľov, ktorí vo veľmi mladom veku založili úspešné firmy. Veľmi známe sú príbehy ľudí ako Bill Gates, ktorý ako vysokoškolák založil softvérového giganta Microsoft či Mark Zuckerberg ako tvorca Facebooku.

Avšak kým vyššie spomenutí biznismeni založili svoje podnikanie až ako vysokoškoláci, existujú príklady podnikateľov, ktorí začali podnikat' vo veku menej ako 18 rokov. Napríklad 15 ročný Ben Pasternak založil firmu a zarobil 2 mil. dolárov už v mladom veku. Rachel Zeitz založila svoju firmu so športovým oblečením v 13 a dnes je milionárka. Navyše digitálne technológie poskytujú priestor, ako podnikat' doslova z detskej izby.¹

Aj tieto poznatky, rovnako ako väčší tlak na reformy, viedli vládu SR k zaviazaniu sa k vytvoreniu priaznivejších podmienok pre podnikanie mladých: *„Zvýšime atraktivnosť podnikania najmä pre mladých ľudí zjednodušením štartu podnikania, najmä zavedením jednotného daňovo-odvodového paušálu pre živnostníkov a malé podniky“*.

*(Vláda) Vytvorí priaznivejšie podmienky pre efektívny rozvoj rodinného podnikania, podnikanie mladých či podnikanie žien alebo seniorov.*²

Jedným z možných opatrení na naplnenie týchto zámerov môže byť posun minimálnej vekovej hranice, od ktorej je možné na Slovensku začať podnikat'. K tomu je nevyhnutné poznať, aký je záujem mladých ľudí na Slovensku o podnikanie.

1.1 Súčasný právny stav na Slovensku

Podnikať na Slovensku môže len osoba, ktorá je plnoletá. Živnostenský zákon určuje všeobecné podmienky prevádzkovania živnosti fyzickými osobami, a to:

- Dosiahnutie veku 18 rokov
- Spôsobilosť na právne úkony
- Bezúhonnosť

V mene a na účet fyzickej osoby, ktorá z dôvodu nedostatku veku alebo rozhodnutia súdu nemá plnú spôsobilosť na právne úkony, možno živnosť prevádzkovať so súhlasom súdu, ak to navrhne jej zákonný zástupca. To znamená, že maloletý, podľa tohto ustanovenia, nemôže podnikat' vo vlastnom mene, ale činnosť vykonáva jeho zákonný zástupca. V súčasnej právnej úprave tiež nie je vyriešená funkcia konateľa v s. r. o. v prípade, že by chcel neploletý mladý človek podnikat' formou obchodnej spoločnosti.

Podľa údajov Ministerstva vnútra SR existuje evidovaných 37 podnikateľských subjektov, z ktorých je 7 aktívnych, 29 ukončilo svojich činnosť a 1 má pozastavenú činnosť, ktoré spĺňajú vyššie uvedenú charakteristiku. Aj tieto čísla čiastočne hovoria o snahe mladých podnikateľov nájsť dieru v zákone a rozvíjať svoje podnikanie aj pred 18. rokom života.

Plnoletosť je možné dosiahnuť dovŕšením 18. roku života. Výnimku poskytuje prípad, keď je plnoletosť dosiahnutá uzatvorením manželstva pred týmto vekom. Živnosť však ani v takomto prípade nie je možné založiť, keďže živnostenský zákon explicitne definuje

¹ <https://yourstory.com/mystory/5-incredible-teen-entrepreneurs-that-are-inspiring>

² Programové vyhlásenie vlády 2020, dostupné online na: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/24756/1>

podmienku dosiahnutia veku 18 rokov. Existujú však aj krajiny, kde takáto možnosť podnikat' vzniká práve uzatvorením manželstva a dosiahnutím plnoletosti týmto spôsobom (Slovinsko³).

Plnohodnotné podnikanie formou živnosti na vlastné meno a vlastnú zodpovednosť nie je na Slovensku pre mladistvú osobu možné ani so súhlasom súdu. Mladistvá osoba môže napríklad zdediť živnosť, avšak aj v takomto prípade musí ustanoviť zodpovedného zástupcu, ktorý bude vykonávať úkony spojené s prevádzkovaním takejto živnosti. Aj v prípade nadobudnutia plnoletosti musí spĺňať ostatné podmienky prevádzkovania živnosti.

Aj v prípade založenia obchodnej spoločnosti sú podmienky podnikania pre maloletú osobu veľmi obmedzujúce. Pri založení obchodnej spoločnosti musí rovnako spĺňať podmienku veku 18 rokov osoba, ktorá je štatutárnym orgánom spoločnosti. Maloletý teda môže vlastniť podiel v spoločnosti, avšak nemôže vykonávať práva a povinnosti spoločníka a pri všetkých právnych úkonoch týkajúcich sa podnikania ju zastupuje zákonný zástupca (najčastejšie rodič). V prípade stretu záujmov je potrebné ustanoviť kolízneho opatrovníka, ktorý by vykonával práva spoločníka. Predaj obchodného podielu neplnoletého spoločníka podlieha schváleniu súdom.

Neplnoletá osoba teda môže byť spoločníkom v obchodnej spoločnosti, ale nesmie byť jej konateľom. Nesmie byť spoločníkom pri verejnej obchodnej spoločnosti, kde má každý spoločník definované, že musí disponovať spôsobilosťou na právne úkony.⁴

Združenie mladých podnikateľov Slovenska (ZMPS) konštatuje, že mladý človek na Slovensku, ktorý ešte nedosiahol plnoletosť, má niekoľko možností⁵:

1. využitie § 12 Živnostenského zákona, ku ktorému je nevyhnutý súhlas súdu a aj po jeho získaní mladý človek v zásade môže vykonávať úkony len prostredníctvom zákonného zástupcu;
2. na základe dohody s rodičmi a prevádzkovanie živnosti alebo s. r. o. v ich mene;
3. založenie podnikateľskej entity v krajine, ktorá podnikanie neplnoletých umožňuje.

ZMPS upozorňuje na to, že tých, ktorí chcú napriek svojmu mladému veku podnikat', súčasná právna úprava zbytočne brzdí, vyháňa do zahraničia alebo ich núti obchádzať pravidlá. Ani jednu z týchto možností nepokladajú mladí podnikatelia za prospešnú.

V záujme zjednodušenia súčasných pravidiel sa v rámci medzirezortného pripomienkového konania živnostenského zákona objavil návrh na zmenu jednej z podmienok prevádzkovania živnosti fyzickými osobami, a to, aby **sa dosiahnutie veku 18 rokov znížil na 16 rokov**.

1.2 Ochota mladých ľudí podnikat'

Z hľadiska záujmu 18-ročných ľudí o podnikanie sme o pomoc požiadali Ministerstvo vnútra SR. Z poskytnutých údajov vyplýva, že od roku 2015 rastie počet ľudí vo veku 18 rokov, ktorí majú záujem podnikat' formou živnosti. Podrobné výsledky sumarizujeme v Tabuľke č.1.

³ <https://evem.gov.si/info/zacenjam/zelim-ustanoviti-podjetje/poslovne-oblike/samostojni-podjetnik/>

⁴ <https://www.podnikajte.sk/pravne-formy/podnikanie-neplnoletych-v-cesku-na-slovensku-nie>

⁵ <https://zmps.sk/aktuality/tlacove-spravy/nebranme-mladym-ludom-realizovat-ich-podnikatelske-napady>

Tabuľka 1 Počet živnostníkov (nové živnosti) vo veku 18 rokov

Rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet založených živností osobami vo veku 18 rokov	503	547	714	973	1011	1109

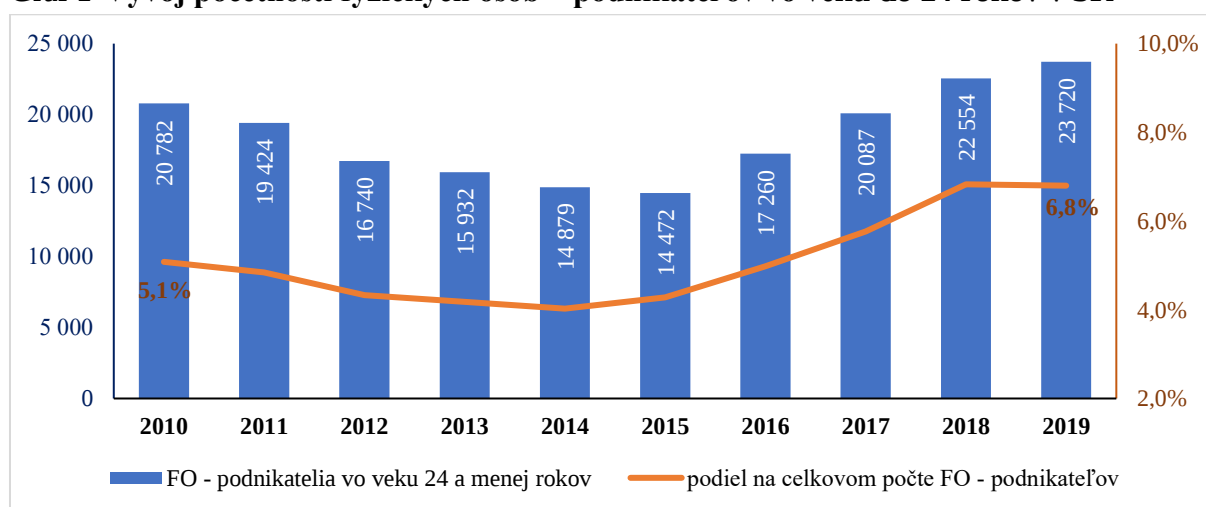
Zdroj: Ministerstvo vnútra, 2020

Môžeme vidieť rastúci trend záujmu o podnikanie v najmladšej vekovej skupine v priebehu sledovaného obdobia.

Z dostupných údajov o podnikaní mladých zo zdrojov Štatistického úradu SR je možné spracovať kvantitatívne ukazovatele v rámci fyzických osôb - podnikateľov. Údaje nepokrývajú právnické osoby – podniky. ŠÚ SR neposkytuje SBA štatistické údaje o podnikaní podľa presného veku, ale mladí ľudia sú špecifikovaní vo vekovej skupine do 24 rokov. Podľa údajov Štatistického úradu SR v roku 2019 podnikalo na Slovensku 23 720 aktívnych fyzických osôb - podnikateľov vo veku do 24 rokov. V medziročnom porovnaní sa počet mladých podnikateľov zvýšil o 5,2 %. K medziročnému rastu početnosti mladých podnikateľov dochádza kontinuálne od roku 2016, dovtedy sa naopak početnosť mladých podnikateľov každoročne znižovala. V období predchádzajúcej dekády sa počet mladých podnikateľov zvýšil o 14,1 % na 23 710, z úrovne 20 782 podnikateľov v roku 2010.

Podiel mladých fyzických osôb - podnikateľov na celkovom počte fyzických osôb – podnikateľov v roku 2019 dosiahol 6,8 %. V porovnaní s rokom 2018 sa podiel malých podnikateľov nezmenil, čím došlo k pozastaveniu trendu nárastu podielu mladých, ku ktorému dochádzalo od roku 2015.

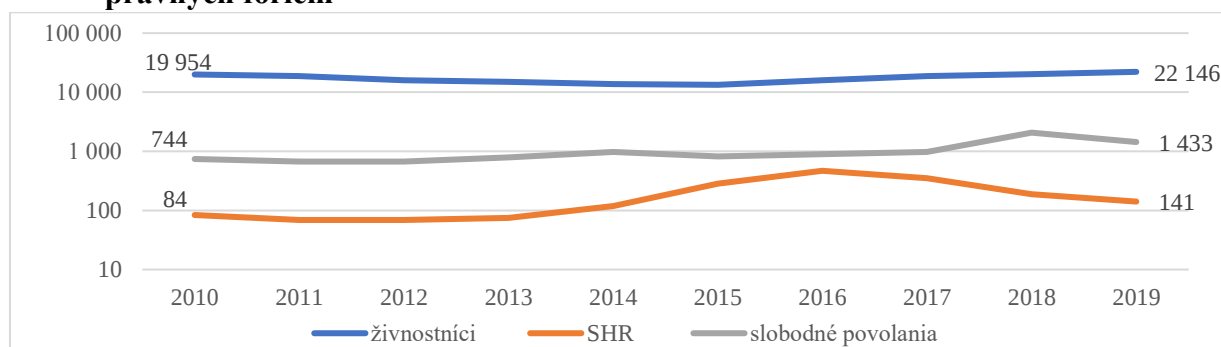
Graf 1 Vývoj početnosti fyzických osôb – podnikateľov vo veku do 24 rokov v SR

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V skupine mladých fyzických osôb - podnikateľov pretrvávajú dominantné zastúpenie živnostníkov, ktorých podiel v roku 2019 dosiahol 93,4 %, a to v absolútnom vyjadrení predstavuje 22 146 subjektov. Osoby podnikajúce formou slobodných povolání tvorili 6,0 % (v absolútnom vyjadrení 1 433). Najmenej zastúpenou právnou formou medzi mladými podnikateľmi sú samostatne hospodáriaci roľníci (SHR), ktorých podiel dosiahol len 0,6 %.

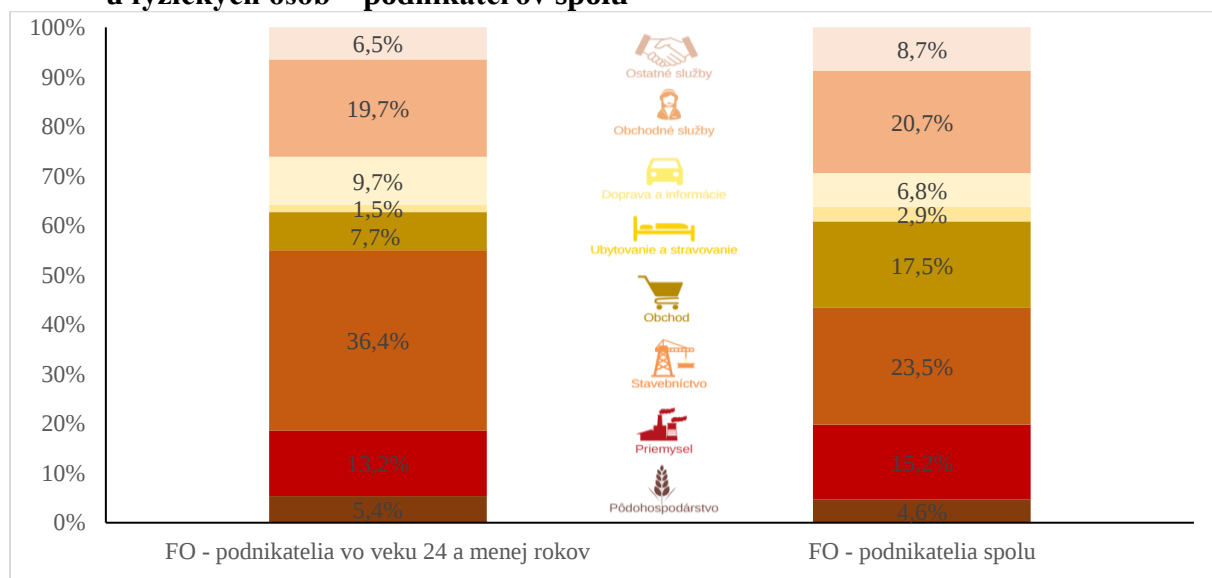
Graf 2 Vývoj početnosti fyzických osôb – podnikateľov vo veku do 24 rokov podľa právnych foriem

Zdroj: SBA, na základe Registra organizácií ŠÚ SR. Hodnoty sú zobrazené v logaritmickej mierke.

Z pohľadu jednotlivých odvetví viac ako jedna tretina (36,4 %) fyzických osôb - podnikateľov vo vekovej kategórii do 24 rokov, podniká v stavebníctve, čo predstavuje podstatne vyšší podiel ako u fyzických osôb – podnikateľov spolu (23,5 %). Takmer jedna pätina (19,7 %) mladých podnikateľov rozvíja svoje aktivity v oblasti obchodných služieb (SK NACE K až N). V priemysle podniká 13,2 % malých podnikateľov. Každý desiaty mladý podnikateľ (9,7 %) pôsobí v sektore dopravy, informačných a komunikačných služieb, čo predstavuje o viac ako jednu tretinu vyšší podiel ako u fyzických osôb – podnikateľov spolu. Zastúpenie ostatných odvetví dosahuje menej ako 8 %. Údaje prezentované v nižšie uvedenom grafe pokrývajú všetky aktívne fyzické osoby – podnikateľov vrátane živnostníkov, ktorých vykonávaná činnosť napĺňa znaky závislej práce podľa zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonníka práce (tzv. švarcsystém).

Graf 3 Odvetvová štruktúra fyzických osôb – podnikateľov vo veku do 24 rokov a fyzických osôb – podnikateľov spolu

Zdroj: SBA, na základe Registra organizácií ŠÚ SR.

Slovensko sa zaraďuje medzi krajiny s vysokou mierou podnikateľskej aktivity mladých. Dokazujú to aj výsledky prieskumu GEM (Global Entrepreneurship Monitor). Podľa výsledkov prieskumu GEM počiatočná podnikateľská aktivita (TEA) na Slovensku dosahuje najvyššiu úroveň u mladých ľudí vo veku do 24 rokov (19,2 %). U uvedenej skupiny mladých ľudí na Slovensku je dosahovaná počiatočná podnikateľská aktivita na vyššej úrovni ako u porovnávaných skupín krajín. V priemere vo svete podniká v počiatočnom štádiu v tejto

vekovej kategórii 11,8 % mladých ľudí, v Európe len 7,6 %, čo je podstatne menej ako na Slovensku (19,2 %).

Tabuľka 2 Počiatočná podnikateľská aktivita (TEA) vo vekových kategóriách v medzinárodnom porovnaní v roku 2018, podľa prieskumu GEM

TEA 2018	Vekové kategórie				
	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64
Slovensko	19,2	16,8	13,7	8,2	4,9
Priemer V5+R	9,4	13,8	10,3	6,3	3,4
Priemer Európa	7,6	11,2	8,8	6,8	4,3
Priemer GEM	11,8	15,8	13,9	11,5	8,0

Zdroj: SBA, na základe publikácie Podnikanie na Slovensku: aktivity, prostredie a vybrané druhy podnikania, FM UK, 2019

2 Zahraničné skúsenosti s podnikaním nepľnoletých

Zástancovia podnikania mladých ľudí pred dosiahnutím plnoletosti argumentujú aj tým, že takúto právnu úpravu aplikuje viacero krajín. V tejto kapitole preto analyzujeme fungovanie podnikania mladých ľudí pod 18 rokov vo viacerých krajinách.

Na úvod je potrebné povedať, že podnikanie ľudí pod 18 rokov nie je jednoznačným štandardom ani v krajinách, ktoré sú podľa podnikateľských rebríčkov (napr. Doing Business) hodnotené ako tie s najlepšimi podmienkami pre podnikanie (živnostenské podnikanie do veku 18 rokov nie je umožnené napríklad v Singapure⁶, na Novom Zélande nie je možné viesť obchodnú spoločnosť vo funkcii konateľa⁷, podmienky v USA sa odlišujú vzhľadom na každý zo štátov federácie, pričom podnikanie osôb mladších ako 18 rokov nie je štandardom⁸).

Podnikanie do dosiahnutia dospelosti nie je napríklad možné v Rakúsku⁹, či v Slovinsku (i keď tu existuje možnosť dosiahnuť plnoletosť uzatvorením manželstva) a naopak v rôznej podobe ho umožňujú napríklad Holandsko, Nemecko či Česká republika.

2.1 Česká republika

V Českej republike existuje možnosť podnikat' od 16 rokov. Zmenu sa podarilo presadiť k 1.1.2014 schválením nového Občianskeho zákonníka, ktorý nahradil predchádzajúcu právnu normu (rovnaký zákon je na Slovensku stále v platnosti). Kľúčovú úlohu pri rozhodnutí mladistvého podnikat' zohráva zodpovedný zástupca, t. j. najčastejšie rodič. Aj keď má nepľnoletý podnikateľ súhlas zákonného zástupcu, neznamená to, že môže automaticky začať podnikat'. Navyše je nevyhnutné získať súhlas súdu, ktorý rozhodne o možnosti podnikat'. Súď pritom neberie do úvahy len snahu o zisk, ale i skúsenosti daného žiadateľa a posudzuje napríklad vzdelanie, znalosti určitého odboru, získanú prax (napríklad aj na základe povinnej školskej praxe) či predošlé pracovné skúsenosti (české súdy posudzujú napríklad akú brigádnickú prácu vykonával uchádzač v minulosti).

Živnostník, ktorý získa oprávnenie podnikat' vo veku menej ako 18 rokov, vystupuje voči štátu v rovnakom postavení ako plnoletý živnostník. Netýkajú sa ho žiadne úľavy (výnimkou sú štandardné študentské úľavy, ak ide o študenta).

Rovnako sa po nadobudnutí svojprávnosti, najmenej však vo veku 16 rokov, môže stať **nepľnoletá osoba aj konateľom spoločnosti.** Svojprávnosť priznáva súď na základe Občianskeho zákonníka ČR a vyžaduje sa súhlas zákonného zástupcu (vo výnimočných prípadoch sa tento súhlas nevyžaduje).

Právna úprava podnikania mladistvých sa v ČR nerealizovala prostredníctvom zmeny živnostenského zákona alebo zákona o obchodných spoločnostiach, ale vzhľadom na nutnosť zachytiť všetky aspekty, ktoré vyplývajú z podnikania (vzťahy s bankami, uzatváranie nájomných zmlúv a pod.), je toto podnikanie upravené v Občianskom zákonníku.

Pri pohľade na počty podnikajúcich osôb vo veku menej ako 18 rokov v ČR, nejde o masovo využívanú možnosť. Ani v jednom zo sledovaných kvartálov od roku 2016 podiel podnikajúcich fyzických osôb vo veku menej ako 18 rokov nepresiahol 0,001 % celkového počtu podnikajúcich fyzických osôb. V absolútnych počtoch dosiahol najvyšší počet

⁶ <https://www.guidemesingapore.com/business-guides/incorporation/other-business-entity-types/singapore-sole-proprietorship-registration>

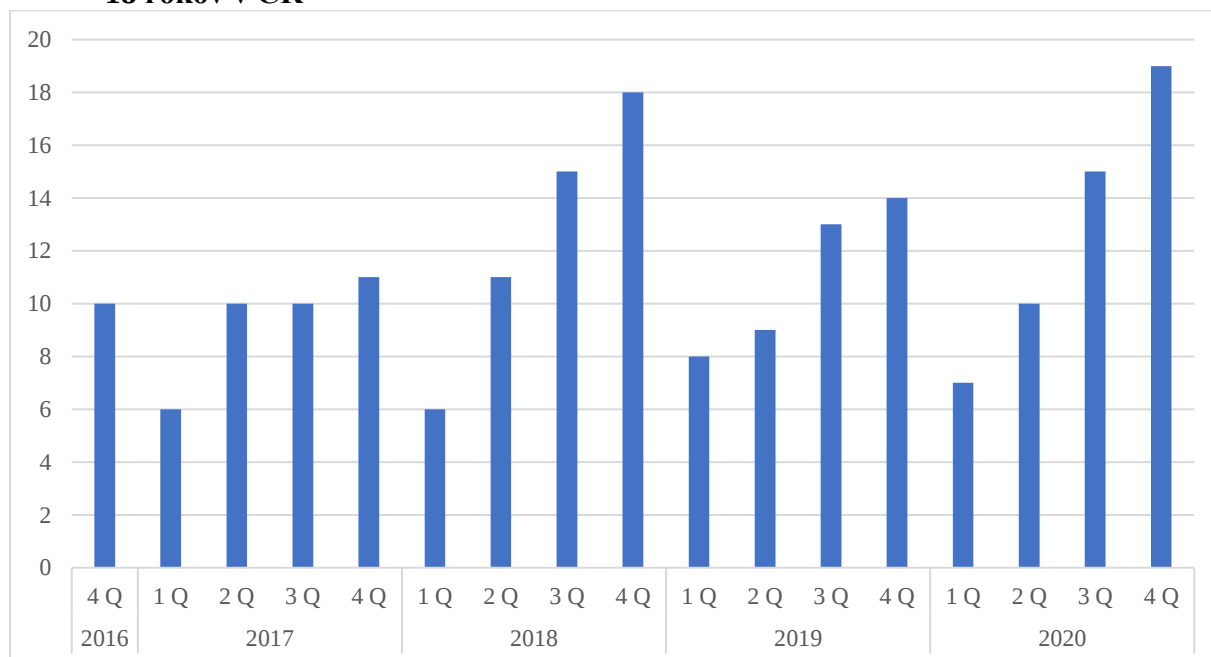
⁷ <https://www.cab.org.nz/article/KB0000049>

⁸ <https://thelawtog.com/legalities-running-business-not-yet-18-years-old/>

⁹ <https://www.noen.at/niederoesterreich/wirtschaft/unter-18-ehrgeizig-gruender-benjamin-hadrigan-herausforderung-111808751#>

v 4. kvartáli 2020, kedy podnikateľské oprávnenie podľa Ministerstva priemyslu a obchodu ČR malo 19 ľudí.

Graf 4 Vývoj počtu podnikajúcich fyzických osôb (celkový počet) vo veku menej ako 18 rokov v ČR

Zdroj: SBA, na základe MPO ČR

Celkovo sú tak počty podnikajúcich osôb pod 18 rokov v ČR zanedbateľnými. Napríklad veková kohorta vo veku 18 – 20 rokov vykazuje počty v stovkách, napríklad v treťom kvartáli 2020 podnikalo viac ako 7600 ľudí vo veku 18 – 20 rokov v ČR. Podiel podnikateľov vo vekovej skupine menej ako 18 rokov na celkovom počte podnikateľov dokonca české Ministerstvo práce vykazuje ako 0 %.

2.2 Dánsko

Možnosť podnikat' pred dosiahnutím plnoletosti je možná aj v Dánsku. Ide však o výnimku, a aby mal mladý človek umožnené podnikat', musí splniť určité podmienky. Podnikat' môže iba formou živnosti (Personligt ejede virksomheder¹⁰). Tiež je nastavená podmienka minimálneho veku 15 rokov a o možnosť podnikat' je nevyhnutné požiadať súd na základe žiadosti, ktorú podpisujú zákonní zástupcovia mladého podnikateľa. Na súhlas súdu je nevyhnutné predložiť aj podnikateľský plán a pre mladého podnikateľa nemôže ísť o rizikové podnikanie (v zmysle, že by mohlo spôsobiť osobný bankrot mladého človeka). Za týmto účelom sa napríklad súdu dokladuje i to, či je nevyhnutné na rozbehnutie podnikania požiadať o úver, alebo nie. Tiež sa súdu deklaruje i to, či má mladý podnikateľ záujem zamestnávať zamestnancov, či to, kto bude zodpovedný za vedenie účtovníctva.¹¹

2.3 Spojené kráľovstvo

Možnosť podnikania formou živnosti nie je vekovo obmedzená ani v Spojenom kráľovstve. Ako upozorňuje web workspace.co.uk, neexistuje žiadna zákonná prekážka, ktorá by bránila mladistvému v podnikaní. V prípade začatia podnikania v 16 rokoch v Spojenom kráľovstve,

¹⁰ <https://erhvervsstyrelsen.dk/personligt-ejede-virksomheder>

¹¹ <https://www.yourpay.io/support/ung-ivaerksaetter/>

existujú limity na vykonávané práce – napríklad ťažké práce, zdvíhanie bremien a pod.¹² Ostatné práva a povinnosti sú upravené štandardne (ručenie za záväzky a pod.) ako pri podnikateľovi nad 18 rokov.

Avšak samotné začatie podnikania a založenie firmy nemusí byť až taký problém. Ako neprekonateľný problém v Spojenom kráľovstve sa javí nevyhnutnosť založenia firemného bankového účtu. Vznik takéhoto právneho vzťahu medzi bankou a klientom však už legislatívne upravený je a preto nie je možné pre mladistvého založiť si firemný bankový účet. Do úvahy pre neho pripadajú len alternatívne spôsoby financovania.¹³ Možnosti získania kapitálu na začiatok podnikania sa obmedzujú najmä na iné formy, napríklad pôžička od člena rodiny, získanie grantu, trustu či agentúry podporujúcej podnikanie mladistvých. Tieto formy podpory však prioritne nie sú určené pre maloletých podnikateľov. Jedinou možnosťou ako získať prístup k bankovému účtu ostáva založenie podnikania s plnoletou osobou (rodič a pod.). Podnikanie neplnoletých v Spojenom kráľovstve je tak veľmi komplikované a v praxi sa využíva iba málo.

2.4 Poľsko

Možnosť pre podnikanie mladistvých osôb je aj v Poľsku. Živnostenské oprávnenie za štandardných podmienok je možné získať až od 18 rokov veku a potrebná je tiež registrácia do registra (CEIDG).¹⁴

Avšak poľské právo, na rozdiel od slovenského, výslovne nevyžaduje úplnú právnu spôsobilosť (plnoletosť) na založenie živnosti (slovenský zákon explicitne definuje povinnosť dosiahnutia 18. roku života) či obchodnej spoločnosti (to umožňuje aj slovenské právo). V praxi to ale znamená, že táto podmienka je nevyhnutnou. Maloletá osoba môže podnikáť samostatne, ale za podmienky, že činnosti, ktoré vykonáva, sú schválené jej zákonnými zástupcami (rodičia). Toto zastúpenie má však dosah na všetky oblasti, pretože maloletý by nebol schopný rozhodovať sa samostatne vo väčšine vecí.

Inými slovami, poľská legislatíva neumožňuje založenie a prevádzkovanie živnosti menom mladistvého. Umožňuje však, aby si takýto mladistvý založil firmu a bol jej spoločníkom (spoločník v s. r. o., komanditista v komanditnej spoločnosti), no rovnako ako v SR môže vlastniť iba podiel a nemôže byť konateľom spoločnosti. Avšak v praxi sa takáto možnosť nevyužíva, keďže na to, aby urobil akýkoľvek úkon by potreboval súhlas rodičov. Prakticky sa tak dá konštatovať, že Poľsko neumožňuje podnikanie osobám mladším ako 18 rokov.¹⁵

V skutočnosti by tak podnikanie maloletého vo veku 13 rokov (od 13. rokov je v Poľsku možné získať obmedzenú právnu spôsobilosť, do 13. rokov nie je získanie právnej spôsobilosti možné, teda ani zápis takejto osoby do registrov) vyzeralo tak, že v registroch by bol síce vedený on, ale činnosť by za neho vykonávali štatutárni zástupcovia (rodičia). Maloletí môžu vlastniť akcie a podiely v obchodných spoločnostiach v Poľsku.¹⁶

¹² <https://www.youthemployment.org.uk/employment-help-young-people/choices/starting-your-own-business/>

¹³ <https://www.workspace.co.uk/community/homework/entrepreneurs/starting-up-a-company-when-you-re-under-18>

¹⁴ <https://www.biznes.gov.pl/pl/firma/zakladanie-firmy/chce-zalozyc-firme-jednoosobowa-samozatrudnienie/zakladanie-firmy-sytuacje-zyciowe/czy-nieplnoletni-moze-prowadzic-dzialalnosc-gospodarcza?fbclid=IwAR27B7oE8XagWvTEGLHyqX-jIAGNaR7JsU2jwueFCwAXaGbc-ZnRTzXge8>

¹⁵ <https://mikroporady.pl/instrukcje-i-regulaminy/instrukcje/jaka-forma-prawna-bedzie-odpowiednia-dla-twojej-dzialalnosci>

¹⁶ <https://6krokow.pl/zalozenie-firmy-przez-osobe-nieplnoletnia/#>

2.5 Švédsko

Možnosť podnikat' v 16-tich rokoch existuje aj vo Švédsku. Živnostníkom (*Enskild Näringsidkare*) sa môže stať osoba vo veku 16 rokov, nie však mladšia. Povolenie udeľuje zákonný zástupca.¹⁷ Nevyžaduje sa pritom, aby mladý podnikateľ disponoval určitým počiatočným kapitálom nevyhnutným na podnikanie.

Podnikanie mladých ľudí podporuje aj švédska vláda. Okrem podpory vzdelávania na stredných školách a možnosti vyskúšať si riadenie tzv. cvičnej firmy, je to aj iniciatíva zameraná na rozšírenie podnikania mladých ľudí. Rovnako by pre mladého podnikateľa do 18 rokov nemal existovať problém založiť si bankový účet v banke, švédska legislatíva takúto možnosť neodmieta.

Švédske právne predpisy umožňujú aj ľuďom mladším ako 18 rokov podnikat' v obchodnej spoločnosti, nie však ako konateľ spoločnosti. Aj pri spoločníkovi platia obmedzenia. Takýto človek však nesmie byť spoločníkom v spoločnosti sám a potrebuje súhlas zákonného zástupcu, obdobne ako pri živnosti. V prípade, ak ide o rámec aktivít nad rozsah bežného riadenia, vyžaduje sa navyše aj súhlas súdu.¹⁸

Mladí podnikatelia nesmú podnikat' v niektorých vybraných oblastiach, ako napríklad predaj alkoholu, tabaku, liekov, hazardných hier, finančného trhu, zbraní, erotických pomôcok (pornografie) a pod.

2.6 Estónsko

Možnosť podnikat' vo veku menej ako 18 rokov existuje aj v Estónsku. Túto možnosť majú živnostníci, ktorí dosiahli vek aspoň 15 rokov. Súhlas udeľuje súd na základe súhlasu jeho zákonného zástupcu a posudzuje, či maloletá osoba má spôsobilosť podnikat'. Súd môže takéto povolenie aj zrušiť.¹⁹

Podmienky ručenia a podnikania sú rovnaké, ako v prípade plnoletých osôb.²⁰

2.7 Nemecko

Podnikanie osôb mladších ako 18 rokov je umožnené aj v Nemecku. Takéto podnikanie umožňuje paragraf 112 nemeckého občianskeho zákonníka.²¹ Povolenie podnikat' udeľuje tzv. rodinný súd na návrh rodičov.

V prípade úspešnej žiadosti o povolenie podnikania, ktorú predloží žiadateľ na základe súhlasu rodičov súdu, má **oprávnenie podnikat' vo všetkých právnych formách**. Najčastejšie využívanou formou podnikania v Nemecku je spoločnosť s ručeným obmedzeným (ide skôr o tzv. jednoosobovú s. r. o. - UG (haftungsbeschränkt), ktorá sa časom môže transformovať na klasickú s. r. o. – v Nemecku GmbH). Táto forma je využívaná mladými podnikateľmi práve z toho dôvodu, že nevyžaduje veľký základný kapitál a na jej založenie postačí už jedno euro. Vplyv na úspešné rozhodnutie súdu má skôr predložený podnikateľský plán, nevyžaduje sa, aby žiadateľ disponoval finančnými prostriedkami. Z uvedených informácií vyplýva, že v prípade súhlasu súdu disponuje mladistvý rovnakými právami a povinnosťami pri podnikaní

¹⁷ <https://bolagsverket.se/ff/foretagsformer/enskild/starta/krav/under-1.1995>

¹⁸ <https://www.verksamst.se/starta/starta-och-registrera-ditt-foretag/aktiebolag>

¹⁹ <https://www.riigiteataja.ee/akt/113032014103?leiaKehtiv#para9>

²⁰ <https://www.riigiteataja.ee/akt/110072020035>

²¹ https://www.gesetze-im-internet.de/bgb/_112.html

ako plnoletý podnikateľ. Nepredpokladá sa však, že súd udelí mladistvému povolenie podnikat' v niektorých oblastiach – predaj alkoholu či tabakových výrobkov.

Avšak v Nemecku prebieha diskusia o znížení byrokracie. Viacero perspektívnych podnikateľských nápadov majú súdy tendenciu zamietat', preto Nemecko uvažuje o zavedení niečoho ako „junior s. r. o.“ s obratom obmedzeným na 10 000 eur a s cieľom naučiť mladých ľudí podnikat'.²²

2.8 Švajčiarsko

Za určitých podmienok je možné podnikanie vo Švajčiarsku aj osobám mladším ako 18 rokov. Ide však iba o podnikanie prostredníctvom živnosti, mladistvé osoby nemôžu byť konateľom v s. r. o. a nemôžu riadiť akciovú spoločnosť.

Osoby mladšie ako 18 rokov tak môžu uskutočňovať iba predaj tovaru (v prenesenom význame slova sa to dá chápať ako vykonávanie voľnej živnosti) a bez povinnosti registrácie len v prípade tržieb do 100 000 CHF (asi 92 500 eur²³). Povinnosť registrácie vzniká nad túto hranicu a je možná len so súhlasom zákonného zástupcu a od veku 16 rokov. Maloletý má však iba obmedzenú spôsobilosť konať v niektorých právnych veciach a vo viacerých veciach potrebuje súhlas právneho zástupcu na podpísanie zmlúv²⁴. Vo všeobecnosti sa uvádza, že táto možnosť nie je veľmi využívaná a praktickejšie je, ak podnikanie vykonáva za maloletého jeho rodič, ktorý prevedie vlastníctvo podniku na svojho potomka v čase, keď už dosiahne plnoletosť.

2.9 Holandsko

Možnosť podnikania vo veku menej ako 18 rokov majú aj mladí ľudia v Holandsku. Dokonca **na založenie podnikania nie je vyžadovaný ani minimálny vek**. Avšak na druhej strane, pri maloletých osobách sa vyžaduje potvrdenie od rodičov na realizáciu právnych úkonov. V takom prípade síce formálne ide o podnikanie maloletého, v praxi to však je skôr podnikanie rodičov. Ak by maloletý chcel podnikat' vo vlastnom mene, je nevyhnutné **požiadať príslušný súd o priznanie čiastočnej právnej spôsobilosti** na právne úkony súvisiace s podnikaním. Takúto žiadosť je možné podať od 16 rokov, mladší ľudia takúto možnosť nemajú. No podľa štatistík má najmladší podnikateľ v Holandsku len 9 rokov. Vo všeobecnosti majú mladí ľudia v Holandsku zakázané vykonávať niektoré činnosti vo veku 15 – 18 rokov, ako je napríklad hazard či predaj alkoholu²⁵. Podnikanie v Holandsku je možné vo všetkých právnych formách, najčastejšie si mladí ľudia vyberajú jednoduchú s. r. o. alebo živnosť. Niektoré banky môžu mať problém so založením účtu pre mladistvú osobu.^{26 27} V Holandsku bolo vo veku 15 – 20 rokov v druhom kvartáli 2020 evidovaných asi 7000 podnikateľov. Mladí podnikatelia do 18 rokov sa venujú najmä online aktivitám, ako sú online obchody alebo programovanie.

²²<https://www.handelsblatt.com/karriere/kinderzimmer-bosse-gute-ideen-viel-buerokratie-gruender-unter-18-haben-es-oft-schwer/26046814.html>

²³ <https://www.slovak.ch/praca-vo-svajciarsku/187-podnikanie-vo-svajciarsku-zivnost.html>

²⁴ <https://www.ifj.ch/Gruendung-durch-unter-18Jaehrige-Das-musst-du-wissen>

²⁵ <https://business.gov.nl/regulation/employment-young-people/>

²⁶ <https://www.kvk.nl/advies-en-informatie/bedrijf-starten/starten-onder-de-18/stappenplan-bedrijf-starten-onder-18/>

²⁷ <https://business.gov.nl/regulation/starting-a-business-as-a-minor/>

3 Návrhy riešení na Slovensku

Možnosť podnikat' od veku menej ako 18 rokov je diskutovanou témou už niekoľko rokov. V roku 2020 sa však v rámci medzirezortného pripomienkového konania k Živnostenskému zákonu objavil v legislatívnom procese aj návrh na zníženie veku prevádzkovania živnosti na 16 rokov.

Všeobecne je možné špecifikovať viaceré možnosti podnikania do veku plnoletosti:

1. Plná právna spôsobilosť na podnikanie na základe rozhodnutia súdu bez potreby súhlasu rodiča (návrh môže podať maloletý).
2. Právna spôsobilosť podnikat' na základe súhlasu rodiča a následného súhlasu súdu.
3. Podnikanie na základe súhlasu rodiča bez potreby súdneho rozhodnutia.
4. Všeobecné ustanovenie možnosti podnikat' bez súhlasu súdu alebo rodiča.

Je možné špecifikovať rôzne oprávnenia na podnikanie:

1. Priznanie iba majetkových práv maloletého – t. j. možnosť byť spoločníkom v obchodnej spoločnosti. V takomto prípade, ale nejde o podnikanie, iba o poberanie majetkových výhod (podiel na zisku).
2. Priznanie spôsobilosti podnikat' formou živnosti – vo väčšine vyššie spomenutých krajín platia určité obmedzenia na prevádzkovanie istého druhu živností, ktoré by sa dali chápať, aj ako obmedzenie na podnikanie len formou voľnej živnosti.
3. Podnikanie v obchodnej spoločnosti, ako i formou živností – najmä v krajinách, kde priznáva oprávnenie na podnikanie štát prostredníctvom súdneho rozhodnutia je možné podnikat' aj ako konateľ obchodnej spoločnosti.
4. Priznanie podnikat' len ako konateľ obchodnej spoločnosti.

Návrh predložený formou pripomienky MH SR pri novele živnostenského zákona²⁸ nemal umožniť mladým ľuďom podnikanie za rovnakých okolností, ako je umožnené podnikateľom od 18 rokov, ale majú platiť určité prísnené pravidlá. Medzi tieto patria:

- obmedzenie iba na voľné živnosti;
- aj pri voľných živnostiach možnosť limitovať rozsah vykonávaných činností, napríklad vylúčiť niektoré odvetvia – predaj a distribúcia alkoholu, tabakových výrobkov, prevádzka herných automatov a pod.;
- písomný súhlas zákonného zástupcu;
- zodpovednosť za právne úkony by sa preniesla na zákonného zástupcu;
- ručenie za záväzky by sa v plnom rozsahu previedlo na zákonného zástupcu do dovŕšenia 18 rokov.

V nasledujúcej časti analýzy sa zameriavame na výhody a nevýhody priznania spôsobilosti podnikat' zo strany súdu, ako i bez súhlasu súdu.

²⁸ <https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2020/387>

3.1 Priznanie plnej spôsobilosti na právne úkony bez nutnosti súhlasu súdu

Prvý spôsob je jednoduchší a zahŕňa zmenu živnostenského zákona z 18 na 16 rokov pri špecifikácii niektorých obmedzujúcich podmienok. Zároveň tento prístup so sebou nesie niektoré významné riziká.

Prvým rizikom je nedostatočná vyspelosť a pripravenosť mladého podnikateľa vykonávať právne úkony vo svojom mene. Táto spôsobilosť nie je posudzovaná nezávislým orgánom, ale iba rodičmi. Podľa niektorých názorov, ktoré zazneli pri podobnej diskusii v ČR, si ale rodič pozná svoje dieťa najlepšie, a preto vie, či je spôsobilé vykonávať takéto právne úkony, alebo nie. Zároveň je vhodné do tejto debaty vniesť istú mieru subjektívneho posudzovania, nepaušalizovať vyspelosť všetkých v rovnakej vekovej kategórii.

Dôležitou otázkou, ktorú je tiež nevyhnutné vyriešiť, je ručenie za záväzky. Kým v prípade súdneho rozhodnutia takúto otázku vyrieši súd, v prípade plnej spôsobilosti bez nutnosti súhlasu súdu je nevyhnutné zakomponovať tento prvok do legislatívy. Ručenie za záväzky by sa v prípade zmeny mohlo preniesť na rodičov, a teda maloletý by nemusel podnikáť úplne samostatne, ale pod prísny dozor rodičov, ktorí musia vo vlastnom záujme dávať pozor na riziká vyplývajúce z podnikania. Iným aspektom je, ak by za záväzky ručil živnostník svojim vlastným majetkom bez ohľadu na vek. V takomto prípade vzniká iné riziko, a to najmä v súvislosti s tým, že maloletí zvyčajne nedisponujú majetkom. Prípadné vzniknuté pohľadávky by mohli byť nevyhnutné.

Avšak v prípade živností všeobecne (rovnako ako pri type živnostníka od 16 rokov) môže dôjsť k obchádzaniu Zákonníka práce a využívaniu tzv. švarcsystému. Ide najmä o vykonávanie takých činností, ktoré vykazujú skôr znaky pracovného pomeru, ktoré sú v súčasnosti vykonávané prostredníctvom „dohody o vykonaní práce“ či „dohody o brigádnickej práci študentov“ a riadia sa Zákonníkom práce. V prípade ich obchádzania a nahradenia obchodným kontraktom – na základe živnosti by mohlo dochádzať k vystaveniu mladého živnostníka neadekvátnym pracovným podmienkam zo strany zamestnávateľov, obchádzaniu odvodových povinností voči štátu a k vzniku špekulatívnych živností. V súčasnosti síce existuje odvodová výnimka pre študentov vo forme úľavy do 200 eur zárobku pri Dohodách o brigádnickej práci študentov do 18 rokov. Avšak táto odvodová úľava je pomerne nízka, a to najmä pri vyššej hodinovej mzdovej sadzbe študenta či vyššom počte odpracovaných hodín. Súčasná legislatíva umožňuje študentovi – živnostníkovi sa prvý a druhý rok vyhnúť plateniu preddavkov na zdravotné odvody a v prípade sociálnych odvodov neplatiť tieto odvody, ak dosiahnu výšku najviac 6 552 eur. Mladistvého pritom nemožno zamestnať napríklad v noci, musí sa klásť dôraz na zákaz neadekvátne ťažkej práce (napríklad zdvíhanie bremien). Zákonnou povinnosťou je tiež napríklad absolvovanie lekárskeho vyšetrenia mladistvého. Zamestnávateľ je povinný vyžiadať si vyjadrenie zákonného zástupcu. Mladistvý zamestnanec starší ako 16 rokov môže mať pracovný čas najviac 37,5 hodiny týždenne a splniť musí tiež prestávku medzi dvoma smenami 14 hodín. V prípade osôb mladších ako 15 rokov je dokonca vykonávanie práce pre zamestnávateľa obmedzené na najviac 30 hodín a len na niektoré práce (kultúrne predstavenia, športové predstavenia, reklamné činnosti). Zavedením živnosti pre osoby mladšie ako 18 rokov sa pre zamestnávateľov vytvára možnosť, ako pomerne komplikovanú legislatívu zamestnávania mladistvých obísť tzv. švarcsystémom.

Pri tvorbe legislatívy je nevyhnutné riešiť všetky súvisiace právne predpisy. Poukazuje na to napríklad legislatíva Veľkej Británie, kde podnikanie nie je vekovo obmedzené, avšak podnikateľ musí disponovať bankovým účtom. Podnikateľský bankový účet je však možné založiť až od dosiahnutia plnoletosti. V prípade Slovenskej republiky nie je vyžadované, aby

mladý podnikateľ disponoval podnikateľským účtom, avšak v dnešnej dobe je podnikanie bez bankového účtu len ťažko predstaviteľné. V prípade bankového účtu je možné (avšak častokrát ide o porušovanie obchodných podmienok banky) používať osobný účet. Na založenie takéhoto účtu je už dnes vyžadovaný súhlas rodiča a rodný list dieťaťa. Pre rodiča (a nádejného mladého podnikateľa) preto nesporne vzniká dôležitá povinnosť vyriešiť tento problém a nájsť právne čisté riešenie. Z hľadiska tvorby legislatívy vyvoláva umožnenie podnikania maloletému nesporne aj otázku riešenia Zákona o bankách a možnosti, ako vykonávať bezhotovostný platobný styk.

3.2 Priznanie spôsobilosti súdom

Druhá cesta je aplikovaná v prípade Českej republiky alebo Nemecka. Ide o posúdenie spôsobilosti maloletého podnikat' súdom, ktorý berie do úvahy viaceré okolnosti. Tento spôsob je administratívne náročnejší, no prináša so sebou niekoľko výhod.²⁹

Po prvé je výhodou to, že schopnosti jednotlivca posudzuje nezávislý orgán, v tomto prípade súd. Ten berie do úvahy viaceré spôsobilosti či predchádzajúci život maloletého. Zároveň mu umožní právnu subjektivitu len na účely podnikania. Tiež prenáša spôsobilosť a ručenie za majetok na podnikateľa tak, ako keby mal 18 rokov. Súd tiež môže obmedziť podnikanie a zakázať napríklad predaj niektorých výrobkov (alkohol, tabak) maloletou osobou.

Druhou výhodou môže byť súdne rozhodnutie, s ktorým má podnikateľ v nedospelom veku oprávnenie založiť si bankový účet. Toto potvrdenie tiež zvyšuje jeho dôveryhodnosť v očiach verejnosti. Súdne rozhodnutie tiež zvyšuje dôveryhodnosť mladistvého podnikateľa a umožňuje mu jednoduchšie vstupovať do právnych kontraktov súvisiacich s podnikaním.

Treťou výhodou je možnosť predísť spomínanému obchádzaniu Zákonníka práce. Súd, najmä v súvislosti s praxou súdov v ČR, do značnej miery skúma aj podnikateľský zámer mladého podnikateľa a aj na základe neho vyslovuje, či je, alebo nie je mladý človek dostatočne pripravený podnikat'. V takomto prípade je obídenie a vytvorenie len „fiktívnej“ živnosti oveľa zložitejšie, ako pri ohlasovaní živnosti len so súhlasom zákonného zástupcu.

Hlavnou nevýhodou tohto prístupu je jeho administratívna náročnosť a v slovenských podmienkach najmä zdĺhavosť súdnych procesov. Proces získania oprávnenia na podnikanie by mohol trvať dlhšie a mladý nádejný podnikateľ musí dokazovať svoju spôsobilosť podnikat' súdu. Zároveň sa vyžaduje väčšia kooperácia rodičov, resp. zákonných zástupcov maloletého a prebratie časti jeho záväzkov na seba. Skúsenosti z Nemecka tiež ukazujú, že môže dôjsť k zamietnutiu žiadostí, ktoré sú životaschopné.³⁰ Je potrebné pri prijatí legislatívy zaviazat' súdy rozhodnúť v určitom čase, aby nedošlo k situácii, kedy by súdy rozhodovali tak dlho, až by maloletý dosiahol plnoletosť.

Predpokladá sa, že vyššia administratívna náročnosť a schvaľovanie podnikania maloletého súdom, je jednou z príčin toho, prečo je počet živnostníkov pod 18 rokov v ČR taký nízky. Faktom však je, že ani legislatíva v iných krajinách nemá za cieľ dosiahnuť vysoké počty podnikateľov do 18 rokov. Cieľom právnej úpravy a umožnenia podnikania mladistvým je najmä poskytnúť takúto šancu šikovným mladým ľuďom s dobrým nápadom, ktorí sú o svojom nápade presvedčení natoľko, že prekonajú aj administratívne bariéry.

Návrh, ktorý bol predložený do medzirezortného pripomienkového konania vo forme pripomienky z Ministerstva hospodárstva SR, ráta so zavedením skôr prvého spôsobu, a teda

²⁹ Rovnako sa 10.12.2020 v zmysle nasledovania českého príkladu vyjadril aj minister hospodárstva Richard Sulík.

³⁰ <https://www.handelsblatt.com/karriere/kinderzimmer-bosse-gute-ideen-viel-buerokratie-gruender-unter-18-haben-es-oft-schwer/26046814.html>

jednoduchého ohlásenia. Neberie však do úvahy iné zákony a problémy, ktoré s takouto zmenou súvisia.

Otázkou, ktorú takýto návrh otvára a nie je zodpovedaná, je tiež podnikanie v inej forme ako formou voľnej živnosti. V návrhu predloženom v rámci MPK chýba zdôvodnenie, prečo práve táto forma prevádzkovania voľnej živnosti je jediná vhodná na podnikanie. Uvažovaná a doposiaľ prezentovaná zmena takto vytvára čiastočne diskriminačné podmienky pre maloletú osobu, ktorá by chcela byť konateľom obchodnej spoločnosti, keďže takúto možnosť neotvára.

Záver

Podnikanie neplnoletých mladých ľudí nie je jednoznačným štandardom ani v krajinách, ktoré sú podľa podnikateľských rebríčkov (napr. Doing Business) hodnotené ako tie s najlepšimi podmienkami pre podnikanie. Viaceré krajiny tento inštitút nepoznajú vôbec (Singapur, Nový Zéland, Rakúsko), niektoré krajiny ho síce poznajú, pričom jeho využívanie je, ale v menšej miere, ako pri vyšších vekových kategóriách. To je čiastočne spôsobené nastavením systému, ktorý obsahuje viacero bariér.

V krajinách, kde legislatíva podnikanie mladistvých umožňuje (napr. Holandsko, Nemecko či Česká republika), a ktoré boli predmetom analýzy, je väčšinou táto možnosť podmienená súhlasom rodičov a rozhodnutím súdu. Lehoty na rozhodnutie, ako i podmienky môžu byť rôzne, no krajiny majú podobný prístup v obmedzení niektorých vykonávaných činností maloletými.

Úvaha o podnikaní osôb mladších ako 18 rokov má v podmienkach SR svoje opodstatnenie. Počet osôb vo veku 18 rokov, ktoré si zakladajú živnosť a rovnako aj mladých osôb do veku 24 rokov, ktoré chcú podnikáť, stúpa. Je preto možné predpokladať, že časť týchto osôb by mohla chcieť podnikáť pred dosiahnutím veku 18 rokov.

Z analýzy vyplýva, že najlepšie rozvinuté prostredie pre mladých podnikateľov má Holandsko, čo sa prejavuje aj na počtoch mladých podnikateľov. Napriek tomu aj v tejto krajine môžu pre maloletých vzniknúť problémy so založením firemného účtu.

Práve rozhodnutie súdu dáva maloletému možnosť dostatočne hodnoverne sa preukázať pred inými úradmi, inštitúciami či inými podnikateľmi, že je dôveryhodným podnikateľom. Odstraňuje problémy so založením podnikateľského účtu (skúsenosti z ČR) alebo pri uzatváraní zmlúv medzi maloletým podnikateľom a inými podnikateľmi (napríklad nájom priestorov a pod.).

Na základe českých skúseností a skúseností z iných krajín (napríklad Veľkej Británie, Holandska alebo Nemecka) sa javí ako optimálnejšie riešenie model zmeny Občianskeho zákonníka a priznávania svojprávnosti súdom. Rozhodnutie súdu dokáže komplexnejšie riešiť vzniknuté problémy a možnosť mladistvého živnostníka vstupovať aj do iných právnych vzťahov, ktoré súvisia s podnikaním. Novelizácia živnostenského zákona zmenou jedného parametra na iný má viacero úskalí. Nemusí byť preto ideálnym riešením. Ak má vláda záujem umožniť podnikanie mladistvým, zmena legislatívy by mala byť komplexnejšia, aby sme predišli rôznym praktickým problémom, ktoré vzniknú. V živnostenskom zákone sa javí ako vhodné vypustiť podmienku veku 18 rokov a nahradiť ju podmienkou plnoletosti. Plnoletosť následne môže posudzovať súd a v prípade novelizácie Občianskeho zákonníka ju môže obmedziť na vykonávanie podnikania (model ČR).

Taktiež sa javí, že iba novelizácia živnostenského zákonníka nedáva zmysel. Podnikanie je natoľko komplexná činnosť, že je ovplyvnená viacerými zákonmi, nielen živnostenským zákonom.

Analyzované krajiny, ktoré priznávajú spôsobilosť na podnikanie mladistvému, túto povinnosť neobmedzujú iba na živnosti, ale umožňujú takémuto podnikateľovi podnikáť aj v ostatných právnych formách, pričom najčastejšie sa využíva napríklad jednoduchšia forma s. r. o. (jednoosobová s. r. o.), ktorá sa časom môže transformovať. V slovenskom priestore zatiaľ zaznel iba návrh na živnosti pre mladistvých, nie však možnosť vedenia obchodnej spoločnosti.

Z pohľadu štátu, ak by sa odhodlal k takejto zmene, by bolo vhodné vytvoriť aj iné, podporné nástroje pre mladých podnikateľov. Dôležitým sa javí aj rozšírenie podnikateľského

vzdelávania. Práve takíto mladí podnikatelia viac ako iní potrebujú pomoc mentora, využitie služby akcelerátora či prístup k coworkingovým priestorom. Tiež je nutné zabezpečiť také rozhodovanie súdov, ktoré bude rýchle, dostatočne transparentné a predvídateľné.

Použitá literatúra

6 KROKOW.PL 2020 Założenie firmy przez osobę niepełnoletnią, dostępne online na: <https://6krokow.pl/zalozenie-firmy-przez-osobe-niepelnoletnia/#>

ANNARS G. 2020 Stappenplan: Bedrijf starten onder 18, KVL.nl, dostępne online na: <https://www.kvk.nl/advies-en-informatie/bedrijf-starten/starten-onder-de-18/stappenplan-bedrijf-starten-onder-18/>

BIZNES.GOV.PL 2020 Czy niepełnoletni może prowadzić działalność gospodarczą, dostępne online na: <https://www.biznes.gov.pl/pl/firma/zakladanie-firmy/chce-zalozyc-firme-jednoosobowa-samozatrudnienie/zakladanie-firmy-sytuacje-zyciowe/czy-niepelnoletni-moze-prowadzic-dzialalnosc-gospodarcza?fbclid=IwAR27B7oE8XagwWvTEGLHyqX-jlAGNaR7JsU2jwueFCwAXaGbc-ZnRTzXge8>

BOLAGSVERKET 2020 Enskild näringsidkare som är under 18 år, dostępne online na: <https://bolagsverket.se/ff/foretagsformer/enskild/starta/krav/under-1.1995>

BUSINESS.GOV.NL 2020 Employment of minors and young adults, dostępne online na: <https://business.gov.nl/regulation/employment-young-people/>

BUSINESS.GOV.NL 2020 Rules for starting a business as a minor, dostępne online na: <https://business.gov.nl/regulation/starting-a-business-as-a-minor/>

ERHVERVSSTYRELSEN.DK Personligt ejede virksomheder, dostępne online na: <https://erhvervsstyrelsen.dk/personligt-ejede-virksomheder>

IFJ Startup Support 2020 Gründung durch unter 18-Jährige: Das musst du wissen, dostępne online na: <https://www.ifj.ch/Gruendung-durch-unter-18Jaehrige-Das-musst-du-wissen>

KAPOOR, N. 2019 5 Incredible Teen Entrepreneurs That Are Inspiring, MyStory, dostępne online na: <https://yourstory.com/mystory/5-incredible-teen-entrepreneurs-that-are-inspiring>

KIEFER A. 2018 Unter 18, ehrgeizig & Gründer, noen.at, dostępne online na: <https://www.noen.at/niederoesterreich/wirtschaft/unter-18-ehrgeizig-gruender-benjamin-hadrigan-herausforderung-111808751#>

KUREK I. 2015 Podnikanie vo Švajčiarsku – živnosť, Slovak.ch, dostępne online na: <https://www.slovak.ch/praca-vo-svajciarsku/187-podnikanie-vo-svajciarsku-zivnost.html>

MIKROPORADY.PL 2020 Jaka forma prawna będzie odpowiednia dla Twojej działalności, dostępne online na: <https://mikroporady.pl/instrukcje-i-regulaminy/instrukcje/jaka-forma-prawna-bedzie-odpowiednia-dla-twojej-dzialalnosci>

Občiansky zákonník Nemeckej spolkovéj republiky, dostępne online na: https://www.gesetze-im-internet.de/bgb/_112.html

Obchodný zákonník Estónska, dostępne online na: <https://www.riigiteataja.ee/akt/110072020035>

PILKOVÁ A. A KOL. 2019 Podnikanie na Slovensku: aktivity, prostredie a vybrané druhy podnikania. Bratislava: KARTPRINT, ISBN 978-80-223-4746-4

POHORELÁ P. 2020 Podnikanie neplnoletých – v Česku už roky, na Slovensku zatiaľ nie, Podnikajte.sk, 2020, dostupné online na: <https://www.podnikajte.sk/pravne-formy/podnikanie-neplnoletych-v-cesku-na-slovensku-nie>

Register organizácií Štatistického úrad Slovenskej republiky

SLOVENSKA POSLOVNA TOČKA 2020 Samostojni podjetnik, dostupné online na: <https://evem.gov.si/info/zacenjam/zelim-ustanoviti-podjetje/poslovne-oblike/samostojni-podjetnik/>

SPÄTH, S. 2020 Jugendliche gründen immer häufiger Start-ups. Doch wer minderjährig sein eigener Chef sein will, stößt auf rechtliche Schwierigkeiten. Kann eine „Junior GbR“ helfen?, dostupné online na: <https://www.handelsblatt.com/karriere/kinderzimmer-bosse-gute-ideen-viel-buerokratie-gruender-unter-18-haben-es-oft-schwer/26046814.html?ticket=ST-738274-snASKRcmYh24fBiAJHpx-ap3>

TA3 2020 Tlačová beseda Ministerstva hospodárstva o balíku opatrení pre podnikateľov, dostupné online na: <https://erhvervsstyrelsen.dk/personligt-ejede-virksomheder>

Všeobecná časť Občianskeho zákonníka Estónska, platná od 20.5.2020, dostupné online na: <https://www.riigiteataja.ee/akt/113032014103?leiaKehtiv#para9>

Workspace Starting up a company when you're under 18, dostupné online na: <https://www.workspace.co.uk/community/homework/entrepreneurs/starting-up-a-company-when-you-re-under-18>

YOURPAY Ung iværksætter, dostupné online na: <https://www.yourpay.io/support/ung-ivaerksaetter/>

YOUTH EMPLOYMENT UK Becoming Self-Employed – Tips For Young People, dostupné online na: <https://www.youthemployment.org.uk/employment-help-young-people/choices/starting-your-own-business/>

MINISTERSTVO PRUMYSLU A OBCHODU ČR, Počty podnikajících fyzických osob a živnostenských oprávnění dle věkové struktury, dostupné online na: <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/zivnostenske-podnikani/statisticke-udaje-o-podnikatelich/pocty-podnikajicich-fyzickych-osob-a-zivnostenskych-opravneni-dle-vekove-struktury--225459/>